

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani!

Apare în fiecare Duminică.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri

Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri

Pe 1/4 an 80 fileri

Pe 1 lună 30 fileri

Un număr singur. 6 fileri

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

Atent!

Am aflat, că în zilele din urmă frații noștri primesc din mâni străine scrisori în afaceri de ale partidului.

Rugăm pe frații noștri, ca numai acelea epistole să le primească, cari' is scrise pe hârtia partidului și-s provăzute cu pecetul partidului.

Pecetul partidului este oval și are următorul text:

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

ADEVÉRUL (Glasul poporului)

Budapest, VIII. József-körút 18.

Orî-ce scrisoare, care se ocupă cu partidul, dar nu este provăzut cu pecietul partidului, să nu se eie în privință; astfel de scrisori să le puneți pe foc.

RĂVAS.

Țara mântuită de socialiști.

Că jupânii solgăbirii — cei mai mulți — sunt oameni nemernici și fără de lege față de socialiști, aceea — durere — noi de mult o știam, dar' că ce măgari mari sunt unii pe lângă aceea, asta o aflăm numai acuma. La un subpașă mic și nevoeș din Banloc am văzut, că nu înzădar e scrisă diploma de doctor pe pele de animal, dar unii, cari' îl capătă sunt chiar dobitoaci de prima calitate. Și apoi să știți oameni buni, că a fi ales solgăbirău la noi, nu însemenează a sti ordinea și a respecta legile, ci a avea neamuri cu vază mare și a linge picioarele și alte părți ale grofilor, cari' fac din măgari — solgăbirăi. Bag-sama așa o fi ajuns de solgăbirău și Dr. Kropf Sándor în Banloc. Pentru-că jupânul pe cât nu stie legile, pe atât nu le respectează, ci le face toate pe placul celor, ce se tem de biciul poporului.

E vorba adecă, că acest solgăbirău, de a cui veste pânacum nici dracul n'a știut, acum s'a ales un bărbat foarte vestit. Și — ori credeți, ori ba — chiar noi dușmanii lui i-am făcut vestea.

S'a întemplat anume, că cu vre-o două săptămâni înainte de asta fratele Salușinsky a fost trimis din partea partidului din Budapesta a lua parte la o conferință din Banlocul din comitatul Torontal. Salușinsky s'a și dus și a venit acasă în de grabă. A venit din pricina, că domnul mic al pašalicului Banloc, neghiobul Dr. Kropf Sándor l'a espulsat pe fratele Salușinsky din Banloc și jur, pentru-că — auzi nene! — el este socialist. Noa români din țara întreagă mai auzitați un păcat așa de mare? Un nemernic de socialist a avut curaj să-și pună piciorul pe pământul lui Caracioni și a celorlalți trântori. Apoi e și păcat mare. Vezi despre albine știam, că te pișcă, acum par'că și trântorii și-au luat sufetul în dinți și vreau să muște albinele. Dar' noi nu-i vom lăsa. Salușinsky a fost espulsat din cercul Banlocului. Legea așa ceva nu cunoaște. Așa s'a fi întemplat, că jupânașul Kropf în noaptea spre Duminică s'a sculat târziu și când s'a trezit mai dormia și umbra visând, că el este în Asia. Pentru-că numai în Asia să fac astfel de nelegiuiri, în Ungaria nu se pot face. Apoi jupânule te-om trezi noi.

Te-om trezi cu apă rece. Vom rupe dinții veninoși ai trântorilor și vom arăta noi, că steagul roșu al socialdemocrației va fâlfăi falnic în cercul Banlocului.

Frații din Banloc! Sunteți apesați. Acum sus la muncă și cu puteri îndoite, și de ciudă răspândiți ideea măreață!

Întunecime.

În societatea de azi lumea nu are grije să lumineze poporul, mai bine îl lasă în întunec, căci, astfel mai ușor îl poate înșela și jăfui pe muncitorul nesciutor. Astfel pe unele locuri se întemplă de aceea, că și se scoală pērul în cap. Le amintim acestea din aceea ocașiune, că sērmanii români nesciutori din comuna Rotaresci comitatul Bihorului au comis o faptă, care este spre cea mai mare rușine a timpurilor noastre. Anume muerile din Rotaresci în săptămânile din urmă aflau, că vacile dau lapte cu sânge. Faptul acesta a supērat foarte pe româncele noastre, cari' căutau pricina împrejurărei, că vitele dau lapte cu sânge. Dar nu și-au bătut mult capul, căci babele bătrâne din Rotaresci au afirmat, că strigoii strică laptele vacilor. Dar cine-i strigoii? Și pe acela l'au aflat cu una cu două. Nu cu mult înainte a morit în acel sat un om cu numele Nicolae Vidican și despre acest mort ziceau babele, că sufletul lui în fie-care noapte se rentoarce în formă de strigoii și el strică vacile. Mult au plănuit, ce este de făcut. În fine 10 mueri într'o noapte au eșit în cimiter, au desfăcut mormântul rēposatului Vidican și scoțându-i inima și ficatul i-ar l'au înmormēntat. Astfel s'au mântuit cei din Rotaresci de strigoii. Dar autoritatea a aflat cazul și a dat în piră pe muerile fără inimă, cari' au profanat mormântul. Muerile vor fi pedepsite aspru. Dar noi nu pe mueri le-am pedepsi, ci pe aceia, cari' nu luminează poporul, ci lăsându-l în întunecime îi dă ocazia a comite astfel de nebunii blăstămate.

Număr de Crăciun.

În săptămâna viitoare Joi și Vineri vor fi sfintele sērbători:

Frații atunci vor avea vreme. Nime să nu odichnească, ci răspândiți socialdemocrația între cei întunecați.

Numērul viitor al Adevērulului va apărea deja Mercuri, așa că frații în sērbători vor primi numērul următor.

Pe lucru, fraților, nu încetați întru răspândirea ideii mântuitoare!

Vine vulpea!

Păziți-ve de vicleni!

Sunt nesce vulpi vicleni numiți socialiști reorganisați. Acești nemernici aflând numele fraților noștri din Adevērul, le trimit riza lor de foaie poreclită Voința Poporului și scriu epistole, în cari' ne injură pe noi.

Înainte tragem sama fraților, ca să nu dec crezēmânt minciunilor scrise de vulpii vicleni.

În foc cu foile, și cu scrisorile lor!
Și nu între cine-va în cursa vulpilor!
Jos cu reorganisații gheșeftari!

Un pas — înainte.

Lupta pentru desrobirea muncitorilor nu odichnește. Nu cunoaștem zi de sērbătoare, zi de odichnă, noi socialdemocrații, până-ce nu vom învinge. Numai atunci vom avea noi odichnă, când ne vom fi ajuns scopul nostru, dezrobirea muncitorimeii din jugul greu și apesaător. Până atunci însă noi nu vom înceta a lupta. Din toate puterile vom răspândi socialdemocrația, ca muncitorimea să se lumineze și să între în lupta care o purtăm în contra jăfuirii.

Să între toți muncitorii în această luptă. Căci numai atunci se va apropia ziua noastră de învingere, când în latul și în lungul lumii, spre răsărit și spre apus va fâlfăi steagul roșu al socialdemocrației.

Și noi ducem steagul roșu în toate părțile. Unde a ajuns odată ideea luminei, socialdemocrația, acolo cu mândrie fâlfăie steagul roșu al libertăței.

Și chiar de aceea noi nu cunoaștem oste-neală, ci fără întrerupere strigăm poporului, că a sosit vremea, să-și ridice glasul în contra jăfuitorilor lui. Și acum în sfintele sērbători de Crăciun a maghiarilor am mers în toate părțile țerei și vreme-ce aceia, cari' din osteneala și din sudoarea muncitorilor își țineau sērbătorile în fericire, noi fără odichnă am arētat muncitorilor deschilina în soartea lor și sērbătoarea și a trântorilor.

Am luminat muncitorimea, că numai prin organizare în sēmnnul socialdemocrației va dispărea aceasta deschilina.

Și ne-am sfătuit în toate părțile țerei, că ce este de făcut, cum să luptăm în contra jăfuirii.

Am sēmēnat în toate părțile sēmēnța iubirei și a dorului de libertate.

După-cum am anunțat înainte în 25 și 26 Decembrie partidul socialdemocrat în fiecare comitat unde a pētruns deja ideia socialdemocrației a ținut congres.

La congresele acestea am voit să ne vedem soldații, să știm, că avem oaste puternică și mare, cu care putem intra în bătălie cu biruință.

Și am aflat, că nu înzădar am luptat un an întreg.

Socialdemocrația în Ungaria a făcut un mare pas — înainte. Tabēra partidului socialdemocrat, în anul trecut s'a sporit în numēr și s'a mărît în putere.

Dar' noi nici cu atâta nu suntem mulțamiți. Voim ca în țara noastră să nu fie nici un colț, unde să nu fi pătruns socialdemocrația, ideea libertății, egalității și a frățietății.

De aceea, fraților, cari ați luat parte la aceste congrese și cu inima plină de însuflețire ați dus acasă în comunele voastre veste, că suntem tari și puternici, nu fiți prea încrezuți. Să nu odichniți voi nici acuma întru răspândirea ideii, ci luptați, înaintați, duceți lumina mai departe, căci țara asta-i mare și în multe locuri pustiește încă întunecimea de moarte.

Dacă până acuma ați fost ostași bravi de aici încolo cu puteri îndoite să luptați. Pentru-că socialdemocrația numai atunci va învinge, când prin munți și văi, în toate părțile vor fi pătrunși cei apăsători de ideea socialdemocrației.

Congresele ținute în 25 și 26 să fie un act de însuflețire, un nou motiv spre luptă.

Înainte, numai înainte!

Asta să fie devisa fiecărui socialdemocrat, ca țara asta să răsună de strigătul:

— Voim dezrobirea muncitorilor!

Și mii și mii de glasuri să pretindă dezrobirea, ca și apăsătorii surzi să ne audă și să tremure de dorința poporului.

Atent!

Acei frați, cari ne-au scris, dar n'au căpătat răspuns; cei-ce au cerut foi și cărți, dar nu le-au căpătat, binevoiască a ne scrie încă-odată, ca să le împlinim cererea.

Conferințele comitatense.

(Raport special.)

Paragrafii 6—9 a statutului organic adus de congresul partidului socialdemocrat prescriu, ca în fiecare an cel puțin odată să se țină conferință în fiecare comitat.

În anul acesta, acestea conferințe s'au ținut în 25 și 26 Decembrie.

În foarte multe locuri s'au ținut conferințe și în toate părțile frații cu însuflețire mare au hotărât propagarea ideii socialdemocrate.

La mai multe conferințe au luat parte și românii.

Așa la Arad, la Timișoara, la Brașov și la Oradea-mare.

Despre aceste adunări ne-au sosit următoarele raporturi speciale:

I. Conferința partidului socialdemocrat din comitatul Arad.

Conferința partidului socialdemocrat din comitatul Arad a ținut 2 zile. În casa orașului din Arad s'au ținut sfaturile, la cari au luat parte aproape 200 de frați români, maghiari și nemți. Ca delegați au fost de față 66 frați din partea alor 33 de comune și 5 reuniuni de muncitori.

Conferința a decurs astfel:

Ziua primă.

(Înainte de amiază).

Fratele Weis din Arad în numele conchecătorilor deschide conferința și invită pe

cel mai bătrân dintre prezenți, pe fratele Francisc Schweyer, să fie președinte, până ce se vor face alegerile.

Fratele Schweyer ocupă locul de președinte și deschide conferința. După aceea se fac alegerile.

Da *președinți* s'au ales:

Ferdinand Steuer, (Arad, maghiar), Simion Orădan, (Sinte, român), Ioan Schäffer, (Uj-Panát, neamț), pe înainte de amiază; iar Lajos Varga, (Medgyes-Bodzás, maghiar), Todor Popa, (Șiclău, român) și Anton Kretl, (Uj-Panát, neamț), pe după amiază.

Ca *notari* au fost aleși:

Kálmán Horváth, (Arad, maghiar), Ștefan Cosma, (Socodor, român) și Vendel Wischler, (Glogovaț, neamț).

După aceea s'a constatat, că din 28 de comune și 4 reuniuni au sosit cu totul 58 delegați.

Președintele Steuer după acestea deschide ședința și predă cuvântul fratelui Carol Pinter din Budapesta, care într-o vorbire frumoasă salută pe frații adunați la stat.

După el fratele Salușinsky din Budapesta, ia cuvântul și într-o vorbire românească salută pe frați și le arată, că ce muncă grea ne așteaptă în lupta contra jăfuirii.

Urmează referadele fraților.

Fratele Todor Popa, (Șiclău), românește, Iosif Múlek, (Elek), nemțește, Basti Lajos, (Nádab), ungurește, Pavel Petrov, (Otlaca), românește, Todor Drașan, (Covasinț), românește, Mihaiu Nuț, (Chișineu), ungurește și românește, Simion Orădan, (Sinte), românește, vorbesc despre starea poporului din comunele lor, și cu toții referază, că poporul începe să se lumineze și socialdemocrația zi de zi se răspândește în cercuri tot mai largi.

Când frații cu gâtat cu vorbirile lor erau 12 oare și de aceea fratele președinte Steuer a suspendat conferința până după prânz.

(După amiază).

Președintele Steuer deschide ședința.

Urmează referadele.

Fratele Ștefan Cosma, (Socodor), românește, ifj. Pálfi Lános, (Erdőhegy), ungurește, Szénási József, (Nagy-Kamarás), ungurește, Molnár András, (Nagy-Kamarás), ungurește, Král Károly, (Orsova), ungurește, Iuon Tăcaci, (Micălaca), românește, Avarfi Ferenc, Virág József, Niederländer Hugo, ungurește, Schieber Franz, nemțește și Fischer Béla ungurește dau samă despre starea muncitorilor și despre răspândirea socialdemocrației.

După-ce s'au gâtat acestea referade se debate un nou punct:

„Starea economică și politică a poporului. Organizarea și presa“.

Acest punct îl referază pe ungurește fratele Pinter, ear' pe românește Salușinsky. Amândoi arată, că poporul suferă multe nedreptăți și cu toate că lucră, nu o duce la nimica, pentru-că fructele muncii sale le jăfuesc capitaliștii cei mai mari dușmani ai muncitorimeii. Față de aceasta nedreptate muncitorii numai așa se vor apăra, dacă se vor organiza.

Adecă se vor unii au toții sub steagul roșu al partidului socialdemocrat, și acolo vor lupta în contra trântorilor, până-ce vor învinge. Arata însă, că lupta asta numai atunci va duce la victorie, dacă muncitorii vor învăța și se vor lumina. De aceea fiecare socialdemocrat are să învețe. Înainte de toate să cetească „Adevărul“, care nu ne este numai armă, ci totodată și cel mai bun învățător.

După acestea vorbiri fiind deja sară, adunarea s'a amânat pe ziua următoare. Frații s'au depărtat cântând Marseileasa, imnul de luptă al proletarilor.

* * *

Sara la 8 oare s'a făcut o cină comună, unde frații și-au petrecut foarte bine, cântând și ținând toast spre mărirea ideii socialdemocrate.

Ziua a doua.

(Înainte de amiază).

Fratele Weis salută conferința.

Să fac alegerile.

Ca *președinți* s'au ales:

Ferdinand Steuer (Arad, maghiar), Vendel Wischler (Glogovaț, neamț) și Mihaiu Nuț, (Chișineu, român).

Notari: Horváth și Schäffer (Uj-Panát).

Să constată, că în ziua a doua au sosit delegați noi și acuma cu totul sunt reprezentate 33 comune și 5 reuniuni prin 66 delegați.

După acestea fratele Engels din Arad vorbește nemțește. Le spune tot acelea, ca Pinter și Salușinsky în ziua primă.

Despre starea poporului mai vorbește Ștefan Torzan din Semlac, Iosif Nagy, din Pecica și fratele Weiss din Arad și după aceea s'a primit următoarea hotărâre:

RESOLUȚIE.

„Conferința comitatensă ținută în 25 și 26 Decembrie în Arad, hotărăște, că muncitorimea de aici încolo se pune în mișcare pentru îmbunătățirea stărei materiale. Pentru-că starea economică de azi nu se mai poate suporta, căci din zi în zi tot mai rea se face. Și tot mai rea va fie soarta noastră, dacă vom sta în nepăsare și nu ne vom duce durerile înaintea lumii întregi. Pentru-că ne-care om are aceiași drepturi la bunurile pământesc. Dar înainte de toate aceia au drept, cari le fac pe aceste bunuri — muncitorii. Nu mai putem suferi, ca noi totdeauna să lucrăm și să ostenim și pe lângă aceea să îndurăm foame și frig. Până când noi nu ne vom ajuta înșine ne vom apropia de perzare. Noi muncitori trebuie să ne îmbunătățim soarta. Așadară este datoria fiecărui muncitor a intra în luptă pentru înaintare! Sus fraților la muncă! În luptă pentru socialdemocrație!“

După aceea se ridică fratele Moravszky Mátyás econom din Medgyes-Egyháza și într-o vorbire foarte frumoasă arată, că muncitorimea, care susține țara, nu ia parte în conducerea țerei.

Asta-i o nedreptate mare, care numai prin votul universal se va îndepărta. Înainte de toate avem să luptăm pentru votul universal. Fratele Moravszky din partea sa ar ținea de lipsă, ca muncitorii când fac contract pentru ceva muncă, înainte de a subscrie contractul să constrângă pe gazde, ca și ei să lupte pentru votul universal.

Propunerea frumoasă a fost primită cu multă însuflețire.

După-ce și fratele Ștefan Torzan din Semlac vorbește despre votul universal pentru care luptă și muncitorii români. Conferința se amână pe după prânz.

(După amiază).

Urmează punctul:

„Organizarea în comitate“.

Pinter ungurește și Salușinsky românește desvălesc, că lupta noastră numai atunci o vom purta cu nădejde, dacă ne vom organiza. Centrul partidului socialist este în Budapesta, dar' în fiecare comitat și în fiecare comună trebuie să se organizeze centre mai mici de unde frați cu însuflețire să organizeze pe muncitori.

După acestea vorbiri se fac alegerile. Din fiecare comună se alege un frate ca membru în comisiunea comitatensă. Lista o vom publica mai târziu și în „Adevărul“.

După alegere se ridică fratele Szilágyi Kiss István și vorbește despre *votul universal*. Engels vorbește nemțește și Salușinsky românește.

Despre *educațiunea* (creșterea) *poporului* vorbește Engels nemțește și Weis ungurește.

După acestea conferința din Arad se sfârșește și frații cu mare însufiețire strigă:

Să trăiască socialdemocrația!

Și toți întonează marseleza, imnul muncitorilor socialdemocrați.

* * *

În decursul congresului au sosit depeșe de felicitare din Brașov, Segedin și din Szabadka.

II. Conferința sud-ungară din Timișoara.

— Ziua primă. —

În sărbătorile de Crăciun ale catolicilor din 26 și 27 Decembrie, avuse loc în Timișoara a 4-lea congres din sudul Ungariei. Era un număr mare de delegați. Reprezentanți au fost **27** de locuri cu **67** de delegați.

Au fost reprezentate: Lugoj, Gertyenes, Gattaja, Sipet, Zsombolya, Nagy-Ticza, Neuzina, Vidsó-Szt.-György, Omor, Gyertyámos, Mehadia, Jaszenova, Türes, Orsova, Vincz, Anina, Uj-Besenyő, Bilet, Detta, Denta, Omor-Pusta, Torontal, Gilad, Knéz, Utvin, Vojtek, Roman, Sztrázsa, Derenj, Czernoc. Partida centrală a fost reprezentată prin fratele Malasits și fratele Rosenzweig, ear' din Viena a fost trimis fratele Reisek.

Conferința s'a deschis la 10 oare înainte de amiază. În numele partidului din Timișoara luase primul cuvânt fratele Gabriel în nemțește, și fratele Bivo, ungurește.

Ca *președinți* pe ziua primă au fost aleși frații: Francisc Kovács, (neamț), Peter Karl, (ungur) și Iosif Ardelean, (român).

Ce *secretari* frații Strauss și Gabriel.

După deschiderea ședinței fratele Malasits, în limba nemțească salută conferința în numele partidului central și fratele Rosenzweig românește. Fratele Reisek, aduce salutări din Viena.

Urmează raportul de cătră frații Gabriel și Bivo asupra activității partidei din Timișoara. Arată, că în timpul alegerilor de deputat în partida din Timișoara, a candidat pe fratele Bokányi din Budapesta, care a ajuns și el la 20 de voturi. După asta urmează raportul din provincie. Fratele Ponta espune că nu-î place partidul din Timișoara din diferite cauze, pe care însă el nu le poate înșira.

Lui Ponta îi răspunde fratele Malasits, din Budapesta sub aplauzul mulțimei și cu energie vorbire îi arată neadevărul și reavoința, ce se vede din vorbirea lui. Mai urmează raporturile celorlalți delegați, după care să încheie prima a zi congresului.

— Ziua a doua. —

A doua zi urmează punctul al 2-lea al ordinii de zi, despre „*dreptul de vot comunal și universal*“.

La acest punct referență fratele Bivo, în nemțește și ungurește, și fratele Rosenzweig în limba română. Arată, că ori-ce mișcare socialistă, care are tendințe de a îmbunătăți starea materială a muncitorimii, este îngreunată din lipsă de drepturi politice. Fiecare

luptă trebuie să fie și politică. Mai cu seamă în Ungaria este grea lupta pentru dezrobire, fiind o țară agricolă, unde mai stăpânește feudalismul, clasa aristocrată, fiind mari proprietari de pământuri. Ei conduc țara, având privilegiul de a stăpâni, lucrează într'acolo, că țeranul devine robul lui de muncă.

La acest punct a vorbit și fratele Adam Rider din Knez, tot în limba română. El spune între altele că muncitorul român, care trăește în apăsare trebuie să iee parte în mișcarea politică, să dea dovadă că nu e numai sclav al muncii ci știe să și lupte pentru drepturile sale.

La acest punct au mai vorbit și mai mulți frați.

Să trece la punctul al 3-lea „*despre organizație*“, la care au vorbit fratele Bivo și Malasits, ear' românește fratele Rosenzweig, cari toți arată, că numai prin organizare se poartă o luptă adevărată.

După asta urmează punctul al 4-lea „*Presa*“. Fratele Gabriel ca primul referent în nemțește, fratele Bivo în ungurește, fratele Rosenzweig în românește. La referatul românesc a fost o dezbateră mai mare, de oare-ce era vorbă de „*Adevărul*“ foaia noastră, centrală și de „*Votul Poporului*“ care nu mai apare. Fratele Rosenzweig arată că „*Votul Poporului*“, fiind condus de Voichescu din Timișoara, care purtându-se rău și mișelește față de abonenți, și față de toată partidă „*Votul Poporului*“ a trebuit să cază. Astfel partida centrală a scos „*Adevărul*“ spre a nu lăsa să cază mișcarea românească, și a lumina mai departe poporul. Astăzi vine Voichescu și vrea să scoată earăși „*Votul Poporului*“. A adunat câțiva oameni pe lângă el, cari necunoscând păcatele lui Voichescu, i-au dat ascultare, și au strâns, câțiva florini, fără să poată face ceva. Acum vin și pretind să fie două foi. Astăzi când românii sunt atât de săraci și fără carte nu se pot ținea două foi. Deci trebuie să rămâie o singură foaie.

Petru Ponta atunci se ridică și ia cuvântul, protestează contra vorbirei fratelui Rosenzweig și cere să se recunoască și „*Votul Poporului*“. După el ia cuvântul fratele Rider și spune, că poporul nu are nevoie deocamdată de două foi. Poporul român fiind sărac are nevoie de ajutor încă, așa că partidul scoțând foaia „*Adevărul*“ e destul, care încă ușurează poporul, că-î dă foaia efțină cu 6 fileri.

Nu-î lipsă așadară de două foi, două foi românul nici nu poate să le plătească deodată.

Propune să se voteze, că o singură foaie să rămâie.

Mai ea cuvântul fratele Horacsek, fostul redactor responsabil al „*Votul poporului*“. Dânsul spune, că Voichescu, nepurtându-se bine nici-odată nu a fost corect, și când numai erau bani să se tipărească foaia, atunci fratele Grossmann dela partida din Budapesta a propus lui Voichescu ca să dea foaia la Budapesta.

I-a propus, că partida plătește datoria foaiei deosebit și el capătă 3 floreni pe săptămână. Dar' el nici n'a vrut să stee în vorbă, fiindcă nu era gheșeft bun pentru el. Așa a trebuit să cază foaia. Atunci Voichescu s'a dus să contracteze cu farizeul Mezöfi. Dar' fiindcă el și Mezöfi is oameni pe o formă nu s'au putut uni și astăzi el iar vine la noi și cere să ajute „*Votul Poporului*“. Pe de altă parte și Ponta a făcut așa unindu-se cu Voichescu, astfel și el a perdut încrederea noastră, și noi nu voim să fie

poporul înșelat. Povățuim poporul să rămâie la singura foaie „*Adevărul*“. În urmă fratele Rosenzweig încheie, spunând că trebuie lăsat lucru acesta până la congresul de țară, ce se va ținea la Paști în Budapesta.

Cu asta să încheie dezbateră la care fratele Ponta retrage propunerea și astfel rămâne numai „*Adevărul*“.

Astfel foaia românească a partidului este „*Adevărul*“.

În urmă se alege un comitet al partidei din Timișoara.

La oarele 5 să termină conferința prin discursul frumos, ce l'a ținut fratele Malasits, cu strigătul să trăiască revoluția socială, la care să întonează într'un cor Marseleza, și cu asta s'a terminat frumoasa conferință.

* * *

Telegrame ne-au sosit din Szabadka, Arad, Oradea-mare și Brașov, o scrisoare de salutare ne-a venit dela frații din America și din Sibiu.

* * *

În sara primă a fost o cină, la care au luat parte mulți frați.

III. A 2-a conferință a cercului Ardealului în Brașov.

În zilele 25 și 26 Decembrie 1903 s'a ținut în orașul Brașov a 2-a conferință a cercului din Ardeal.

La această conferință au luat parte delegați din 28 societăți organizate și delegații din mai multe orașe ale Ardealului. Din partea Centrului din Budapesta au fost ca delegați prietenul Maximilian Grossmann și Gustav Auerbach ca orator românesc și d-ra Gardoș Marisca din partea organizației femeilor din Budapesta.

Ziua primă.

În ziua 25 Decembrie după convenitele salutări ale delegaților s'a prezentat conferinței *darea de samă a partidului din Brașov*, care a fost primită cu unanimitate. S'a discutat despre organizație, despre persecuțiile la care sunt dispuși socialdemocrații din partea guvernului s'a luat rezoluțiunea, că de acum înainte să se înceapă o luptă mai crâncenă în favoarea socialdemocrației.

În ședința de după amiază la punctul „*Politica naționalităților*“ a luat cuvântul fratele Auerbach, care în limba română a arătat care sunt cauzele, ca românii sunt cei mai sărmăni, mai apăsăți în țară. A arătat prin date statistice, că 60% români nu știu carte, și că domnilor cari fac politică națională le este pe plac acest lucru. La sfârșitul cuvântării sale a prezentat conferinței o rezoluțiune prin care se hotărăște, că și românii Ardealului să fie organizați sub steagul roșiu al partidului socialdemocrat internațional din Ungaria. Mai departe s'a hotărât a lupta contra intriganților politici naționali cari așită numai poporul român, contra fraților ungari și nemți. Rezoluțiunea a fost primită cu unanimitate. Ziua primă s'a sfârșit cu cântarea Marselezei muncitorilor.

Ziua doaua.

În ziua de 26 Decembrie s'a continuat conferința. La ordinea zilei a fost: *Presa partidel și birul partidei*. După o discuție mai lungă, la care a luat parte fratele Grossmann din Budapesta, Klein, Tatai din Cluj, s'ar hotărât, că fie-care frate care este socialdemocrat trebuie să aboneze foile partidului, (românii „*Adevărul*“), și fie-care frate trebuie să dec pentru întreținerea partidului socialdemocrat în fie-care lună 6 fileri.

D-ra Gardoș Marisca a vorbit despre or-

ganisarea femeilor, și a arătat cum sunt îndoite de apăsate muerile. La finele vorbirei sale, care a fost ascultată cu mare plăcere a îndemnat pe toate muerile a se alătura împreună cu bărbații lor de partida socialdemocrată internațională. În ședința de după amiază s'a ales un comitet executiv de 7 persoane pentru cercul Ardealului, care comitet va avea sediul său în Cluj. S'a hotărât mai departe că de acum încolo agitația socialdemocrată să fie făcută în cerc mai larg.

Conferințele din ambele zile s'au strecurat în cea mai mare liniște spre onoarea Ardelenilor și a românilor Ardeleni.

IV. Conferința comitatensă Bihoreană ținută în Oradea-mare.

Și frații Bihoreni, mari la număr a ținut conferință în 25 și 26 Decembrie. În Bihor sunt mulți români, cea-ce s'a văzut și la conferință, unde mai mare parte erau români. La conferință au fost reprezentate 60 de comune și 11 reuniuni prin 128 de delegați. Astfel cel mai mare congres a fost cel din Oradea-mare. Steagul roșu al socialdemocrației acum fâlfăie cu dor și cu mândrie în Bihor. Congresul decurs în modul următor:

Ziua primă.

Președintele Adolf Ehrenfeld descrie mișcările socialiste de la anul 1901.

Iulius Grünfeld (Békés-Csaba) salută congresul în numele fraților săi. Sas (Hepköz-pályi) povestesc, că la ei încă nu s'au legat contractele pe secerișul din anul 1904, pentru că domniilor lor zic, că ei își trândăvii. Dar alta-i cauza, domniii vreau să-i strângă a lucra mai efitim.

Ioan Brînduș (Vársonkolyos) vorbește românește și spune, că dările așa-i apasă, încât oameni zi de zi sărăcesc tot mai tare. Azi numai au pita de toate zilele. Când bătânul frate Brînduș a scăpat vorbele acestea, scoate din traistă o bucată de pâine neagră și zice:

Vedeți fraților pită de astă mâncăm noi! Frații strigau scandal.

Și apoi — zice mai departe fratele Brînduș — nu-i destul, că n'avem de mâncat, da ne mai și trimit gendari pe capul nostru, cari ve chinuesc. Dar cred, că socialdemocrația se răspândește și noi tari vom fi și vom învinge. Moise Bodnar (Kiesgyán) asemenea deplânge sărăcia. Fratele Ioan Boș, care cu alți șapte frați a venit pe jos din comitatul Sălajului vorbește în contra gendarilor. Ioan Olas (Crainic) vorbește în contra dărilor grele. George Gelean (Giriș) vorbește românește și unguerește despre școli și fratele Petru Beiu (Cardo) vorbește în contra popii din Cardo.

După amiază fratele Alexă Marco vorbește despre „organizare”. La acest punct se alege un vifor mare în contra lui Mezőfi, care sub titlul de socialist reorganizat proteste țara. S'a hotărât, că pe reorganizații îi vom stîrpi.

Fratele Vautuș vorbește despre programul partidului socialist, iar Iosif Silași despre votul universal.

Ziua doaua.

Fratele Ludovic Nagy deschizându-se și a doaua zi a conferinței, vorbește despre „Socialism și clericalism”. Arată, că cei mai mari dușmanii a socialiștilor sunt popii. Pentru ce? Pentru-că socialiștii vreau lumina, iar popilor, cari întunecă capul poporului, asta nu le place.

La acest punct și fratele Toader Ignia (Betfia) vorbește despre căzaniile popii din satul lor.

Mai vorbește și fratele Israel din partea partidului din Budapesta.

Vorbirele unguerești, pe românești le-a zis bravul nostru frate Florea Pop.

Conferința s'a sfârșit cu însuflețire mare, cântându-să Marseileza.

Congresul din Oradea a căpătat salutări din următoarele locuri: Budapesta, Brașov, Bi-chiș-Ciaba, Sabadka, Segedin, Ujpest.

Atent!

În numărul de față a trebuit să publicăm raporturile despre conferințele comitatense. Astfel mult material a rămas din foaie. Cerem scuză dela frații noștri cetitori. În numărul viitor vom da material mai bogat. Credem însă, că și raporturile vor face multă plăcere iubiților noștri frați.

Prețul „Adevărului”.

„Adevărul” costă pentru Ungaria:

pe 1 an	3 coroane	20 fileri
” 1/2 ”	1 coroană	60 ”
” 1/4 ”	—	80 ”
” 1 lună	—	30 ”

Pentru România și alte țări din Europa:

pe 1 an	6 franci
” 1/2 ”	3 ”

Pentru America:

pe 1 an	2 dolari
” 1/2 ”	1 ”

Bani sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul”, Budapesta,

VIII., József-körut 18 sz.

Fraților! Răspândiți „Adevărul” în toate părțile, căci acesta este interesul nostru spre a ne lumina.

CRONICA.

— Crăciun trist. Doliu adânc a adus seara de Crăciun unei familii alese din Budapesta. Generalul în pens. Stoffer cu întreaga sa familie erau strănși, în giurul pomului de Crăciun. Și pe când se bucurau de senina fericire a pomului de Crăciun, deodată generalului i-s'a făcut rău, a căzut la pământ și peste câte va minute a fost mort. L'a lovit apoplexia.

— Revoltă între husari. Între husarii garnizoanei din Murș-Oșorhei a mare nemulțămire, pentru-că și după Anul-Nou au să rămână în serviciu activ. Deosebi între cei din svadronul al cincilea, în care a-erupt adevărată revoltă. Amenunte asupra celor întemplate nu să știu, atâta însă a străbătut în public, că 10—15 husari au denegat susținerea. Toți cei renitenți au petrecut sărbătorile crăciunului, în arest. Pentru împedcarea eventualelor urmări mai grave casarma e ținută sub pază strictă.

— Falsificatori de bani. În comuna Visag (Bănat) capitanul de poliție din Lugoș a descoperit o mașină de fabricat bani. Falsificatorul a fost aretat în noaptea de 21 spre 22 Decembrie. În Bănat s'au întemplat în timpul din urmă multe casuri, că locuitorii cheltuiau nebunesce cumpărând mașini de fabricat bani.

— Separarea bisericeii de stat în Franța. În Franța nu să îngrașă popii pe banii țerei, ceea-ce să vede și din Articolul de lege, ce urmează:

Art. 5. „Cu începere de la 1 Ianuarie, care va urma promulgării prezentei legi, vor fi și vor rămâne suprimate: toate dovezile pu-

blice pentru exercitarea și întreținerea unui cult; toate salariile, îndemnătățile, subvențiunile sau alocațiunile acordate Ministrului de Culte asupra procedurilor Statului, departamentului sau comunelor”.

Art. 6. „Plecând dela această dată vor înceta deplin drept, usul gratuit al edificiilor religioase, catedrale, biserici, parochii, temple, sinagoge, precum și clădirile seminariilor și locuințelor pentru Archiepiscopi, Episcopi, presbiteri puse la dispozițiunea ministrului de culte, de către stat, departamente și comune”.

Numai acel muncitor va putea înainta, care cetește și învață.

Presă noastră.

In editura *partidei socialdemocrate din Ungaria* apar următoarele foi:

In limba maghiară:

Népszava.

Apare în fiecare Marți, Joi și Duminecă.

In limba nemțească:

Volksstimme.

Apare în fiecare Joi.

In limba sârbească:

Narodna Rieci.

Apare în fiecare Joi.

In limba românească:

Adevărul (Glasul Poporului).

Apare în fiecare Duminecă.

Fraților! Numai așa putem înainta, dacă cetim și învățăm.

Răspândiți foile partidei.

ATENT!

A apărut broșura

SĂ FIE LUMINĂ

care s'a tipărit în 5000 de exemplare.

Fraților răspândiți broșura: SĂ FIE LUMINĂ! Prețul 4 fileri.

La fiecare 100 de broșuri se dă un rabat de 15 procente. Să poate procura pe adresa: „Adevărul”, VIII. József-körut 18.

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.

Redactor responsabil: Aurel Cristea.

Anunț.

Pentru anunț nu luăm responsabilitatea.

Cele mai bune haine vinete de lu-

crători: **REFORM** Hainele

acestea is pregătite din cea mai bună materie brută, cusute duplu și nu-și pierd culoarea, (bumbi patentați). Haine, mantile și

caputuri de **REFORM** să capătă

numai la frabricanții

MAJOET COMP.

Fabricanți de vestimente vinete de muncitori

Budapest, Arany János-u. 22.

Modele și liste de preț să trimit gratis și franco. Corespondență românească.